

T.C. MİLLÎ HAKKİYAT PARTİSİ
05.03.2013
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye geneline çevre kirliliği toplum üzerinde endişe yaratmaktadır. Örneğin, sadece Balıkesir ilini incelediğimizde; eşsiz coğrafyası ve zenginlikleriyle, tarihi, mitolojik, sosyal, kültürel, jeolojik, ekolojik birçok zenginlik, çeşitlilik ve değişkenlikleri barındıran nadir bölgelerimizin en önemlileri arasında yer alan Kazdağı yöresi ve Güney Marmara Bölgesi'nin 300 yaklaşık kilometrekarelik Kapıdağ Yarımadası, tüm yurttan da bu zenginliklerimizin karşı karşıya olduğu tehlike tüm çıplaklığıyla ortadadır.

Ekolojik dengeleri gözetmeyen üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme stratejileri, politikaları ile birlikte kalkınma çabalarının, çevresel değerleri, doğayı, insan sağlığını tehdit eden unsurların tespit edilmesi, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu çevresel risklerin en aza indirilmesi, gelecek nesillere güvenli ve nitelikli yaşam alanlarının miras bırakılması, bilimsel, gerçekçi, etkin bir çevre yönetimi anlayışına sahip politikalar üretilmesi büyük önem arz etmektedir.

GEREKÇE

Anayasanın 56. Maddesinde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir" denilmekte ve çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir hükmünü getirmektedir.

AKP hükümetinin bu konuda politikaları vardır ancak yanlış ve çok yetersizdir. Çünkü, AKP hükümeti sanayi işletmelerinin verimliliğini etkileyecek, "nitelikli işgücü, yenilikçi, çevre, altyapı" gibi yatay sanayi politikalarını üretememektedir. Ekolojik dengeleri gözetmeyen kalkınma çabaları başarısız kalmaya mahkûmdur. Bu nedenle üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme stratejileri ve politikaları, çevresel değerleri, doğayı ve atmosferi tahrip etmeden yürütülmelidir. Çevre kirlenmesi giderilmesindeki maliyet, çevrenin korunmasından daha fazla olduğu bilinciyle yani çevrenin kirlenmeden korunması politikaları üretilmesi Türkiye'nin çevre politikası olmalıdır. AKP hükümeti dönemlerinde çevre politikalarının sonuç vermediği çok net ortadadır.

Şöyle ki;

2004 yılında dönemin Çevre ve Orman Bakanlığı “Türkiye Çevre Atlası”nda şu ifadeler yer veriliyordu:

“Denizlerin alıcı ortam olarak kullanılmaları, taşımacılık, turizm amacıyla kullanımı, atık maddelerin arıtılmadan veya kısmen arıtılarak alıcı ortama verilmesi, deniz kazalarından meydana gelen özellikle petrol akıntıları, akarsulardan denizlere ulaşan evsel, endüstriyel ve tarımsal atıklar denizlerin kirlenmesine sebep olmaktadır.

Kıyılarımızdaki kirlilik düzeyi Avrupa ülkelerine göre daha azdır. Ancak kirlilik düzeyinin yüksek olduğu bölgelerimiz de vardır. İstanbul Boğazı, İzmir, İzmit, Gemlik, Mudanya, Bandırma, Ayvalık, Marmaris Körfezleri, Marmara Denizi, Akdeniz Taşucu, Iskenderun arasında kalan kıyı şeridi kirlilik yükü fazla olan bölgelerdir.”

Bu süreçte bakanlığın ve raporların dışında bir değişim olmadığını gösteren bir başka veri de şöyledir;

İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri ile kamu kurum ve kuruluşlarından alınan bilgilerle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın 2012 yılı “İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri”nde, “İllerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır” değerlendirmesi yapıldıktan sonra illerin hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, atıklar, gürültü kirliliği, doğal çevrenin tahribatı ile ilgili çevre sorunları öncelik sırasına göre belirlenmiştir. Araştırma önergemizin gerekçesinde, 2012 yılı “İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri”ndeki Balıkesir ilinin verileri örneklendireceğiz.

Bu verilere göre Balıkesir’in 2009-10 yıllarında **1’inci öncelikli sorunu “su kirliliği”, 2’inci öncelikli sorunu “hava kirliliği”, 3’üncü öncelikli sorunu da “atık kirliliği”** olarak tespit edilmiştir. “İl Sınırlarında Bulunan Yüzme Sularının Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Çerçevesinde Kalite Sınıfları ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri” başlığı altında **“Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir”** bilgisi verilmiştir.

Yine, “İl Sınırları İçindeki İl/İlçelerde Atıksuların Yol Açtığı Kirlenmenin Nedenleri” başlığı ile kirlilik nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

- **Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması**

Bandırma, Erdek, Gönen, Manyas, Marmara.

- **Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması**

Bandırma, Erdek, Gönen, Manyas, Marmara, Susurluk.

- **Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması**

Bandırma, Gönen, Susurluk.

- **Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması**

Bandırma, Gönen, Manyas, Marmara, Susurluk.

- **Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşaa edilmemesi**

Bandırma, Gönen, Manyas, Marmara, Susurluk.

- **Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması**

Bandırma, Erdek, Manyas, Marmara, Susurluk.

- **Kimyasal gübre kullanımı**

Bandırma, Gönen, Manyas, Marmara, Susurluk.

Değerlendirme raporunda, “Atıksuların Alıcı Ortamda Oluşturduğu Sorunlar başlığı” altında da Marmara Denizi’nde ve Manyas Gölü’nde “Ötröfikasyon (büyük su ekosisteminde, başta karalardan gelenler olmak üzere, çeşitli nedenlerle besin maddelerinin büyük oranda çoğalması sonucu bitki varlığının aşırı şekilde artması. Bu durum sudaki çözülmüş oksijen miktarını azaltarak uzun vadede su ekosisteminin ölümüne neden olması)” sorunu bildirilmiştir.

Raporda, Marmara Denizi ve Manyas Gölü’nde “Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alıcı Ortamlarda Alınan Tedbirler” ise şu şekilde sıralanmıştır:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi,
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı yapılması, yerleşim merkezinde foseptik kullanılması,
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan ilaç ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi,
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması,
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması, Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması,
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri.

“Su Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan Güçlükler” başlığında ise çok çarpıcı bir değerlendirme ortaya konmuştur. Bu durum Balıkesir ili için sırasıyla raporda şöyle yer almıştır:

- Kurumsal ve yasal eksiklikler,
- Yeterli denetim yapılamaması,
- Mali imkansızlıklar,
- Toplumda bilinç eksikliği.

Kurumsal ve yasal eksiklerin giderilmesi yasamanın yani TBMM'nin görev alanı içine girerken, yeterli denetimin yapılamaması da yürütmenin yani AKP hükümetinin görevidir. Rapor bu anlamda ortaya çıkan sorunların çözümü için Meclis ve Hükümeti işaret etmiştir. Ancak raporun dikkat çeken bir yanı da Balıkesir ili için öncelikli olan yasal ve kurumsal eksiklikler Türkiye genelinde çok düşük bir düzey olan % 6 seviyesinde görülmekte, mali imkansızlıklar ise Türkiye genelinde % 41 oranla ilk sırayı almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın raporunda, sanayi kaynaklı atık boşaltımı, vahşi depolanan evsel katı atıklar, vahşi depolanan tehlikeli atıklar, plansız kentleşme, aşırı gübre kullanımı, aşırı tarım ilacı kullanımı önceliklerinin illere göre sıralandığı “Toprak Kirliliğine Neden Olan Kaynaklar” değerlendirmesinde, Adana, Afyon, İzmir, Kars, Kırklareli, Sinop, Yalova illeri gibi Balıkesir ili için de **“Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir”** bilgisi verilmiştir. Oysa, sadece Balıkesir'de **Balya ilçesinde depolanan ve yıllardır bulunduğu yerden kaldırılmayan kurşun**

madeni atıklarının toprak ve su kirliliğinin tespit etmek hiç de güç olmayacaktır. Bununla birlikte Kapıdağ Yarımadası, Bandırma ve Erdek körfezlerinin kıyıları ile iç bölgelerine doğru uzanan topraklarda kirliliğin bilimsel olarak tespiti de mümkündür. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın raporunda, Toprak Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla İl Sınırları İçerisinde Alınan Tedbirler'in Balıkesir ili için belirlenememiş olması son derece düşündürücüdür. Raporun değerlendirmesine, Adana, Afyon, İzmir, Kars, Kırklareli, Sinop, Yalova gibi bilgi edinilemeyen illere Burdur ve Samsun'un da eklenmesi söz konusudur.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2012 yılı "İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri"nde Balıkesir ili için yine şu bilgilere yer verilmiştir:

İl Sınırları İçinde Bulunan Sanayi/Enerji Tesisleri ve Bu Tesislerin "Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin Ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik" (29.04.2009 Tarih Ve 27214 Sayılı) Kapsamında İzin/Lisans Durumları (50 ve üzeri çalışanı bulunan sanayi kuruluşları değerlendirilmiş olup tablo sanayi kuruluşu sayısı olarak doldurulmuştur)

Değerlendirilen Sanayi Kuruluşu Sayısı:	27
Atıksu Arıtma Tesisleri	
Arıtma Tesisleri Var:	6
Arıtma Tesisleri Yok:	13
Bilgi verilmeyen :	8
Çevre İznine Alınmış Tesis Sayısı	
Ek1 :	1
Ek 2 :	2
Geçici Faaliyet Belgesi Alınmış Tesis Sayısı	
Ek1 :	1
Ek 2 :	22
İzin/Lisans, Geçici Faaliyet Belgesi Hakkında Bilgi Verilmeyen Tesis Sayısı :	1

İl Sınırları İçinde 2010 Yılı Sonu İtibariyle Çevre Sorunu Oluşturan Sanayi Kuruluşlarının Yol Açtığı Çevre Sorunları

Faaliyeti Sonucu Oluşturduğu Çevre Sorunlarına Göre Sanayi Sayısı	44
Hava kirliliği oluşturması	35
Su kirliliği oluşturması	28
Toprak kirliliği oluşturması	35
Katı atık oluşturması	1
Sıvı atık oluşturması	1
Tarımsal faaliyete zarar vermesi	1
Doğal hayata zarar vermesi	-
Yerleşim alanlarını etkilemesi	4
Orman alanlarını etkilemesi	-
Gürültü kirliliği oluşturması	-
Görüntü kirliliği oluşturması	2
Koku problemi oluşturması	19

Bu veriler değerlendirildiğinde, Türkiye geneline örnek olarak sadece Balıkesir ilini incelediğimizde; eşsiz coğrafyası ve zenginlikleriyle, tarihi, mitolojik, sosyal, kültürel, jeolojik, ekolojik birçok zenginlik, çeşitlilik ve değişkenlikleri barındıran nadir bölgelerimizin en önemlileri arasında yer alan Kazdağı yöresi ve Güney Marmara Bölgesi'nin 300 kilometrelik Kapıdağ Yarımadası, bütününde ise bu zenginliklerimizin karşı karşıya olduğu tehlike tüm çıplaklığıyla ortadadır.

Ekolojik dengeleri gözetmeyen üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme stratejileri, politikaları ile birlikte kalkınma çabalarının, çevresel değerleri, doğayı, insan sağlığını tehdit eden unsurların tespit edilmesi, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu çevresel risklerin en aza indirilerek gelecek nesillere güvenli ve nitelikli yaşam alanlarının miras bırakılması, bilimsel, gerçekçi, etkin bir çevre yönetimi anlayışına sahip politikalar üretilmesi amacıyla bu alanda sorunların derinlemesine araştırılarak çözümlerinin bulunması için Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince meclis araştırması açılması için gereğinin yapılmasını arz ederiz.

Alihan TOPRAK
AFYONKARAHİSAR
Musa Gökçe
Büyük Mv.

Nazım Havutka
CHP Belekese Mv
Alihan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

GEREKÇE ÖZETİ:

AKP hükümeti sanayi işletmelerinin verimliliğini etkileyecek, “nitelikli işgücü, yenilikçi, çevre, altyapı” gibi yatay sanayi politikalarını üretememektedir. Ekolojik dengeleri gözetmeyen kalkınma çabaları başarısız kalmaya mahkûmdur. Bu nedenle üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme stratejileri ve politikaları, çevresel değerleri, doğayı ve atmosferi tahrip etmeden yürütülmelidir. Çevre kirlenmesinin giderilmesindeki maliyet, çevrenin korunmasından daha fazla olduğu bilinciyle yani çevrenin kirlenmeden korunması politikaları üretilmesi Türkiye'nin çevre politikası olmalıdır. AKP hükümeti dönemlerinde çevre politikalarının sonuç vermediği çok net ortadadır.

2004 yılında dönemin Çevre ve Orman Bakanlığı “Türkiye Çevre Atlası” ile bugün Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2012 yılı “İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri” karşılaştırıldığında, bu süreçte yalnızca Bakanlığın ve raporların isimlerinin değiştiği görülmekteyken olumlu bir gelişmeden ise söz etmek imkansızdır. 2004 yılı raporunda, “Kıyılarımızdaki kirlilik düzeyi Avrupa ülkelerine göre daha azdır. Ancak kirlilik düzeyinin yüksek olduğu bölgelerimiz de vardır. İstanbul Boğazı, İzmir, İzmit, Gemlik, Mudanya, Bandırma, Ayvalık, Marmaris Körfezleri, Marmara Denizi, Akdeniz Taşucu, İskenderun arasında kalan kıyı şeridi kirlilik yükü fazla olan bölgelerdir” tespiti yapılırken, 2012 yılı raporu değerlendirmesinde sadece Marmara Denizi ve Manyas Gölü ile gelişmelere bakmak bile olumlu bir gelişmenin olmadığını göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Raporun, Marmara Denizi ve Manyas Gölü ile ilgili bölümünde sudaki çözülmüş oksijen miktarının ekosisteminin ölümüne neden olan “Ötrifikasyon” sorununa işaret ederken, yine sadece Balıkesir ilinde 44 sanayi kuruluşunun çevre sorunu oluşturduğu, bunların 35'nin hava kirliliği 28'nin su kirliliği, 25'nin toprak kirliliği, 4'ünün yerleşim alanlarını etkilediği, 19'nun koku sorunu yarattığı, 2'sinin görüntü kirliliği yarattığı, 1'inin tarımsal faaliyete zarar verdiği, 1'nin de katı atık oluşturduğu bildirilmiştir.

Bu veriler değerlendirildiğinde, Türkiye geneline örnek olarak sadece Balıkesir ilini incelediğimizde; eşsiz coğrafyası ve zenginlikleriyle, tarihi, mitolojik, sosyal, kültürel, jeolojik, ekolojik birçok zenginlik, çeşitlilik ve değişkenlikleri barındıran nadir bölgelerimizin en önemlileri arasında yer alan Kazdağı yöresi ve Güney Marmara Bölgesi'nin 300 kilometrelik Kapıdağ Yarımadası, bütününde ise bu zenginliklerimizin karşı karşıya olduğu tehlike tüm çıplaklığıyla ortadadır.

Ekolojik dengeleri gözetmeyen üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme stratejileri, politikaları ile birlikte kalkınma çabalarının, çevresel değerleri, doğayı, insan sağlığını tehdit eden unsurların tespit edilmesi, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu çevresel risklerin en aza indirilerek gelecek nesillere güvenli ve nitelikli yaşam alanlarının miras bırakılması, bilimsel, gerçekçi, etkin bir çevre yönetimi anlayışına sahip politikalar üretilmesi amacıyla bu alanda sorunların derinlemesine araştırılarak çözümlerinin bulunması için Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince meclis araştırması açılması için gereğinin yapılmasını arz ederiz.

İhsan KALKAVAN
Samsun M. V. K.

Seray Vardar
İSTANBUL
Namık Havutça
Balıkesir Milletvekili

~~İhsan KALKAVAN~~
Ahmet TOPRAK
Afyonkarahisar

Celal DİNÇER
İstanbul Milletvekili

Mehmet Ali Edibegler
Hatay M. V.

İlhan DEMİRER
Bursa M. V.

Aziz SARIBAŞ
Ç. Kale M. V.

İzzet Çetin
Ankara

Musa Çam
İzmir M. V.

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]